

УДК 331.55: 517.977.57

КИРИЛЮК Євген Миколайович,
д.е.н., професор, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,
Черкаський національний університет
ім. Богдана Хмельницького, м. Черкаси, Україна
en_kirilyk@ukr.net

ГУНЧЕНКО Марія Володимирівна,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту і логістики,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка, м. Полтава, Україна
Gunchenko_m@ukr.net

ЛОГІСТИЧНІ РИСИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті представлено основні риси та прояви міграційних процесів в умовах глобалізації з точки зору логістики. Виявлено особливості організації міграційної політики глобалізованих країн, що провокують дерегуляцію міграційних процесів та виникнення нелегальної міграції. Підкреслено переважно бифуркаційний характер фільтрації трудових мігрантів. Визначено напрями вдосконалення міграційного руху з використанням логістичних переваг України. Вказано на першочерговість організації кризового потоку в міграційному русі. Обґрунтовано необхідність формування умов реалізації трудового потенціалу прибулих з метою праці іноземців та створення умов повернення трудових мігрантів для отримання певних переваг від реалізації отриманого за кордоном досвіду у вітчизняних умовах. Запропоновано параметри зміни взаємодії в міжнародній діяльності за принципом «підприємства без громадянства» з метою більш широкого використання переваг інфраструктурних проектів єврологістики.

Ключові слова: міграція; логістика; глобалізація; локалізація; бифуркація; державна політика; нелегальна міграція; інтеграція; трудовий потенціал; конкурентоспроможність; кризовий потік.

Постановка проблеми. Значні геополітичні трансформації справляють вплив на всі без винятку аспекти життя суспільства, зокрема й на міграційні процеси. Процеси економічної глобалізації та зростання відкритості економік сприяють обміну людськими ресурсами, що забезпечує підвищення їхньої конкурентоспроможності на міжнародних ринках праці. Сьогодні в Україні спостерігається зростання обсягів міграції економічно активного населення, серед яких – молодь, жінки та висококваліфіковані фахівці. Саме тому проблеми міграції набувають для України першочергового значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міграційні тенденції на різних рівнях досліджують у своїх працях як іноземні, так і українські дослідники, серед яких С. Каслс, С. Тімур, П. Сталкер, Х. Злотник, І. Коллет, К. Іглічка, О. Малиновська, О. Піскун, Т. Клінченко, О. Грішнова, О. Білик та інші. Проте, незважаючи на значні досягнення попередників, низка питань теоретико-методологічного та практичного характеру потребують детальнішого висвітлення і подальших наукових розвідок. Існує необхідність поглибленого дослідження міграційних процесів з позиції соціальних перетворень та перспектив ефективної оптимізації міграційних потоків. Адже неупинний процес розвитку і трансформації людського суспільства створює нові тенденції в міграційних переміщеннях, які, у свою чергу, також потребують вивчення.

Мета та завдання дослідження. Метою статті є виявлення особливостей протікання міграційних процесів в умовах глобалізації та обґрунтування шляхів їх оптимізації з використанням інструментарію логістизації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація – це процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції й уніфікації. Основними наслідками глобалізації є: міжнародний розподіл праці; міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів; стандартизація законодавства, економічних і технічних процесів, а також зближення культур різних країн.

В умовах глобалізації світової економіки міжнародні міграції досягли безпрецедентних масштабів. Вони належать до найбільш вагомих чинників сучасного розвитку, спричиняючи кардинальні економічні, політичні, соціальні зміни. Для більшості розвинених держав, населення яких стрімко скорочується та старішає, міграція стає важливим, а подекуди й основним джерелом поповнення людських ресурсів. Вона сприяє поліпшенню структури населення, збільшенню його працездатної частини завдяки тому, що мігранти зазвичай належать до відносно молодших вікових груп. Так, за даними Євростату, середній вік іноземців, які проживають у ЄС, 34,4 року, тоді як громадян відповідних країн – 41,5 року, тобто на 7,1 років більше. Лише 27 % громадян країн-членів є 20–39-річними, тоді як серед іноземців із країн ЄС частка цієї вікової групи складає 42 %, а серед громадян третіх країн – 45 % [1]. Вік щойно прибулих іммігрантів ще молодший і становить у середньому 28,8 року, а у іммігрантів із третіх країн – 27,7 року. Понад половину прибулих до ЄС у 2008 р. були віком 20–34 років [2].

Дивує також інформація про інтенсивність міграційних процесів України, що наведені у доповіді Світового банку, відповідно до яких Україна посідає одинадцяте місце у світі та шосте в Європі (після Російської Федерації, Німеччини, Великобританії, Іспанії та Франції) за кількістю іммігрантів, тобто жителів країни, які народилися за межами її нинішньої території. У донедавна закритій державі інформація про 5,3 млн прибулих сприймалася як сенсація. Ще більш вражаючими були дані з того самого джерела про 6,6 млн вихідців із України, які проживають нині в зарубіжних державах. За чисельністю емігрантів наша країна поступається лише Мексиці, Індії, Російській Федерації та Китаю, тобто займає п'яту позицію у списку провідних донорів населення у світі [3].

І хоча, незважаючи на наведені цифри, нашу державу зарано зараховувати до найбільших учасників міграційних процесів. Останніми десятиріччями переміщення населення в країні інтенсифікувалися, їх склад та напрями урізноманітнилися. На сьогодні міжнародна міграція значно впливає на кількісні та якісні характеристики населення держави, що вимагає адекватних політичних та управлінських дій.

Міграційний процес є багатовимірним явищем та для забезпечення прогнозованості змін в будь-якому вимірі потребує відповідної оптимізації потоків, що його утворюють. Оптимізація потоків в їх багатогранному вимірі є об'єктом науки та практики логістики. В. І. Сергеев глобальну логістику розуміє як стратегію та тактику створення сталих макрологістичних систем, що пов'язують бізнес-структури різних регіонів і країн світу на основі міжнародного розподілу праці, партнерства та кооперування у формі угод, договорів, загальних планів, які підтримуються на міждержавному рівні [4].

У зв'язку з багатовимірним характером глобалізації виділяють ще одне явище, – локалізацію економік. Явище глобалізації, з одного боку, та локалізації, з іншого, у наш час набуло визначення глокалізації.

Термін «глокалізація» покликаний підкреслити двоаспектність процесу глобалізації, співвіднесеність і взаємопроникнення глобального та локального. Аналіз явища глобалізації показує парадоксальність сучасного суспільства: що виразнішим стає процес глобалізації, то більш потрібною є різноманітна (культурна, економічна, історична) локальна специфіка різних територій. «Мислити глобально, діяти локально» – девіз Римського клубу, сформульований у 60-х роках минулого століття, отримав нині можливість для всебічного та послідовного дослідження. Так, англійський соціолог Р. Робертсон, який запропонував термін «глокалізація», стверджує, що глобальні та локальні тенденції взаємодоповнювані та взаємопроникненні, хоча в конкретних ситуаціях можуть перейти у зіткнення [5].

Відповідно до зазначеної специфіки ставлення до логістичної підтримки міжнародних процесів залежить від підходу суб'єктів управління до міжнародної діяльності. Існує два протилежних підходи [6]:

- підхід з національних позицій;
- підхід з позицій «підприємства без громадянства».

На практиці можуть застосовуватися проміжні підходи між цими двома крайнощами.

1. Підхід з позицій національної приналежності. Суб'єкти управління, що стоять на національних позиціях, розглядають міжнародну діяльність тільки як експортно-імпортні операції, а свою логістичну діяльність пристосовують до операцій в конкретній країні, а не для глобальної діяльності. Такі підприємства управляють своїми підрозділами в кожній країні як самостійними господарськими одиницями, а їх логістичні менеджери обмежені у виборі джерел постачання, перевізників, партнерів для створення союзів.

Найбільш вираженим прикладом підходу з позицій національної приналежності в недалекому минулому була японська розподільна система. Останнім часом цей традиційний національно орієнтований підхід до міжнародної торгівлі здає позиції.

2. Підхід з позицій «підприємства без громадянства», навпаки, означає, що компанія намагається «стати своєю» у будь-якій країні світу, надавати споживачам унікальні послуги на всіх світових ринках. Логістичні менеджери «підприємства без громадянства» вільні у виборі джерел ресурсів, постачальників логістичних послуг, місць розташування виробничих і складських потужностей. У вищому керівництві нерідко присутні представники різних національностей, а істотна частина продажів і власності припадає на інші країни. Логістична система такого підприємства має враховувати мовні особливості конкретної країни, відмінності у методах ведення бізнесу, бути пристосована до стандартів кожної країни щодо документації й упакування. Прикладами «підприємства без громадянства» є всесвітньовідомі Nestle (Швейцарія), Philips (Нідерланди) та ін. Під впливом глобалізації все більше підприємств поповнюють їх ряди.

Кожний зі способів виходу на міжнародні ринки визначає певні особливості організації міжнародної логістичної діяльності підприємства, структуру його логістичної системи.

У контексті соціальних наслідків міграції доби глобалізації концепція «підприємства без громадянства» набула розвитку у нещодавно запропонованому дослідниками терміні «глобальний клас», або, точніше, «глобальні класи» (global classes), що вказує на соціально-економічну неоднорідність складу цієї групи населення. Одну частину «глобального класу» становлять керівники та спеціалісти транснаціональних корпорацій, міжнародних організацій, державні службовці, які працюють у сфері міжнародних відносин. Завдяки міжнародним домовленостям вони користуються привілеями при перетині державних кордонів і є найбільш мобільною групою населення планети. Проте, пересуваючись із однієї країни до іншої, вони відчувають потребу в послугах так само стандартизованих домашніх помічників, нянь, іншого обслуговуючого персоналу. Так формується друга, непривілейована частина «глобального класу».

Найбільш наочно формування глобальних класів підтверджує ситуація у так званих глобальних чи світових містах (global cities), міцно інкорпорованих у світову економіку. На думку фахівців ООН, таких міст на планеті нараховується близько 40. Тут розташовані штаб-квартири транснаціональних корпорацій, офіси міжнародних організацій, провідні торговельно-фінансові установи і, відповідно, найбільші міжнародні аеропорти, готелі тощо. Саме в них концентрується глобальна еліта висококваліфікованих спеціалістів, менеджерів, підприємців. Водночас цим містам притаманний ринок праці зі значним сегментом низькооплачуваних і непрестижних робочих місць в обслуговуванні, непривабливих для місцевого населення, що вимагають численних робочих рук менш кваліфікованих мігрантів. Тому в глобальних містах відсоток іммігрантського населення постійно зростає.

У регулюванні міграційних переміщень провідними державами призначення відбувається певна «біфуркація». Так, висококваліфіковані мігранти користуються пільгами, що обумовлено потребами економіки постіндустріального суспільства, де інтелект перетворюється на основну рушійну силу. Внаслідок цього впродовж останніх десятиріч серед іммігрантів до ЄС питома вага осіб із вищою освітою зросла з 15 до 25 %, а до США – з 25 до 30 % [7]. Разом з тим більшість країн-реципієнтів намагаються стримати імміграцію некваліфікованих осіб. Тому останні або вдаються до нелегальних переміщень із усіма

похідними їх наслідками для свого становища, або стикаються з багатьма перешкодами при облаштуванні та інтеграції в суспільстві прийому, опиняючись серед маргіналів. За таких умов соціальні виклики, обумовлені міграціями, пов'язані не стільки з етнічною диверсифікацією, скільки, передусім, із соціальним розшаруванням, особливо помітним серед бідніших верств іммігрантського населення, представники яких водночас демонструють більше культурних відмінностей унаслідок меншого включення у суспільство, що приймає.

Міграційна політика західних держав стає політикою швидкого реагування й акцентує свої зусилля передусім на короткотермінових завданнях, внутрішньодержавних цілях, імміграційному контролю (система ідентифікації мігрантів за відбитками пальців EURODAC, посилене патрулювання вертольотами й прикордонниками у штатському тощо) [8, с. 3]. Цими заходами зменшено можливість легального в'їзду в окремі країни, але вони не зменшили нелегальну міграцію, яка має своїх тіньових замовників в європейських країнах. Статистика останніх років показує, що кількість нелегальних мігрантів у ЄС зросла до 500 000 осіб на рік [9, с. 10].

У 1990-ті роки нелегальна міграція перетворилася для України на серйозну проблему. Це переважно особи, які намагаються дістатися Західної Європи без належних дозволів і документів, використовуючи територію України для транзиту. Лише незначна частина з них має на меті свідомо залишитися в Україні. Проте деякі затримуються тут через певні обставини, не можуть ані виїхати на Захід, ані повернутися додому внаслідок відсутності необхідних документів, коштів тощо.

Проте із налагодженням контролю по всьому периметру державного кордону, тенденцію зростання вдалося зупинити. Якщо у 1999 р. на кордоні було затримано 14,6 тис. нелегальних мігрантів, то у 2011 р. – 1,2 тис. Організаторів незаконного переправлення людей примусили оминати Україну, що підтверджується даними про чисельність нелегальних мігрантів, яким вдалося перетнути український кордон і яких було затримано на території сусідніх держав та передано в Україну за реадмісією. Так, протягом 2011 р. від держав-членів ЄС прийнято 632 особи (2010 р. – 867 осіб), з яких 392 особи (62 %) були громадянами України, 164 особи (26 %) – громадянами країн СНД. Громадян інших держав, з якими зазвичай асоціюються міграційні ризики, було лише 76 осіб (12 %).

Разом з тим частина нелегальних мігрантів розглядають Україну як країну призначення. Більшість із них – громадяни країн СНД, які в'їжджають в Україну з метою працевлаштування чи підприємницької діяльності, проте працюють без належних дозволів, зайняті в неформальній економіці, передусім вуличній торгівлі, галузі харчування, наданні ремонтних послуг, у сільському господарстві, в домогосподарствах приватних осіб. Вони прибувають в країну цілком легально, проте затримуються і працюють на її території без відповідних дозволів, адже зайнятість на чорному ринку праці – єдина можливість заробітку для іноземців, які не мають урегульованого правового статусу.

Хоча Україна є малопривабливою для зарубіжних шукачів кращої долі, а посилення прикордонного та імміграційного контролю зробило маршрут її територією складним, транзитна нелегальна міграція як явище і надалі існує, причому частина нелегальних мігрантів так чи інакше затримуються в Україні, інколи надовго. Хоча для прибуття іммігрантів, як уже зазначалося, важливими були неекономічні мотиви, вибір людей – виїхати чи лишитися великою мірою залежить від соціально-економічного становища в Україні, його порівняння із ситуацією у країнах походження. Не менш важливим є правове становище мігрантів, рівень життєвих перспектив, реалізувати які вони мають (або не мають) змогу в суспільстві країни проживання, їхнє психологічне самопочуття в чужонаціональному оточенні. Усе це, своєю чергою, є похідним від міграційної політики держави, законодавства щодо регулювання міграційних процесів та правового статусу іноземців, можливостей натуралізації, рівня толерантності суспільства до прибулих.

На сьогоднішній день Україна є однією з найбільших країн-донорів робочої сили в Європі. Хоча Україна є експортером робочої сили, проблемам регулювання трудової

міграції ще до недавнього часу не приділялася належна увага на державному рівні. Протягом більш ніж 20-річного періоду незалежності в Україні прийнято низку законів, спрямованих на регулювання міграційних процесів. Крім того, розділи, присвячені регулюванню міграцій, включено до Концепції та Стратегії демографічного розвитку України, затверджених Кабінетом Міністрів України. Однак, в цілому формування міграційної політики держави досі не є завершеним.

Лише наприкінці 2010 року – початку 2011 року діяльність держави у міграційній сфері дещо активізувалася. На початку 2011 р. Уряд України виявляв неабияку зацікавленість в розробці політики щодо регулювання трудової міграції та захисту прав працівників-мігрантів, зокрема, заохочення повернення мігрантів на батьківщину. У 2011 році була підготовлена і затверджена Указом Президента Концепція міграційної політики України, розроблений і прийнятий План заходів з її реалізації. На сьогодні актуальною стає проблема виконання прийнятих заходів міграційної політики. При цьому необхідною умовою досягнення високої ефективності регулювання трудових міграцій є наявність адекватного логістичного забезпечення.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. особливий розвиток отримала єврологістика, покликана для управління логістичними процесами в межах Європейського економічного простору. Вона розглядається як важлива складова процесу євроінтеграції, що забезпечує його інфраструктурну основу. У проектах єврологістики важливе місце відведене Україні. Визначають такі напрями участі України у Європейській транспортно-логістичній інтеграції [10]:

- панєвропейські транспортні коридори ПЄТК і транс'європейські транспортні осі;
- трансконтинентальні транспортні коридори (ТКТК);
- пан'європейські транспортні зони (ПЄТЗ);
- міжнародні логістичні термінали (або центри) (МЛТ).

Через територію України проходять чотири ПЄТК (№№ 3, 5, 7, 9); чотири ТКТК («TRASECA», «Європа – Азія», «Балтика – Чорне море», Чорноморське транспортне кільце), транс'європейські транспортні осі (№№ 1, 3). Україна входить до Чорноморської Панєвропейської транспортної зони (Black Sea PETrA). Актуальним є питання організації мультимодальних перевезень у союзі Схід – Захід через Україну, в тому числі шляхом розвитку системи поїздів. Отже, концепція «Wider Europe» – «Широкої Європи» (розширення Єдиного європейського простору на Схід) передбачає в якості невід'ємної частини єврологістику. Необхідне створення єдиної Європейської транспортно-логістичної системи, яка через мережу міжнародних транспортних осей, зон і логістичних центрів буде пов'язана з транспортно-логістичними системами Азії й інших континентів і регіонів світу. Україна в силу свого надзвичайно вигідного транзитного положення має посісти в цій системі чільне місце. Активізація участі України в процесах єврологістики повинна бути спрямована на те, щоб значна частина транзитного потоку проходила через її транспортну систему [10].

Виходячи з базових принципів організації ефективної логістики, першочерговим завданням оптимізації потоків є організація крізного потоку. Транспонуючи це завдання в площу трудової міграції, як пріоритетного потоку для нашої держави, отримуємо базову необхідність формування умов реалізації трудового потенціалу прибулих з метою праці іноземців. Додатково існує необхідність створення умов повернення трудових мігрантів з метою отримання певних переваг від реалізації отриманого за кордоном досвіду в вітчизняних умовах.

У 2013-2014 рр. Міжнародної організації з міграції (МОМ) було проведено дослідження з питань інтеграції, злочинів на ґрунті ненависті та дискримінації різних категорій мігрантів, в ході якого опитано 300 іноземців (іммігрантів-резидентів, біженців та іноземних студентів) у шести містах України, проведено експертні інтерв'ю, аналіз відповідної державної статистики та нормативно-правових актів [11].

За даними цього дослідження (рис. 1), понад половина іноземців планувала залишитися в Україні для постійного проживання, лише п'ята частина однозначно не збиралася цього робити. Разом із тим, результативність державної політики щодо

інтеграції іммігрантів незадовільна, і опитування свідчить про низький рівень обізнаності респондентів щодо наявних державних програм.



Рис. 1. Розподіл опитаних іноземців за рівнем освіти

Джерело: Дослідження МОМ з питань інтеграції, злочинів на ґрунті ненависті та дискримінації різних категорій мігрантів 2013-2014 рр.

Серйозні проблеми існують у сфері працевлаштування іммігрантів. Зокрема, майже дві третини опитаних вважали, що іноземцям важче знайти роботу, ніж місцевим мешканцям. І хоча більшість респондентів працювала, лише 40 % з них були працевлаштовані офіційно, серед підприємців офіційно оформили свою діяльність трохи більше половини.

Рівень освіти іноземців є доволі високим: вищу, незакінчену вищу та середню спеціальну освіту мали понад три чверті опитаних, проте українською володів лише кожний десятий з них, російською – близько половини. Мовних курсів, доступних для іноземців, вкрай недостатньо.

У результаті, хоча значна частина іноземців – високоосвічені особи, вони стикаються із серйозними проблемами у працевлаштуванні. Трудова діяльність найчастіше обмежується торгівлею на ринках, їхній трудовий та інтелектуальний потенціал використовується вкрай мало.

Більшість іноземців не мали власного житла і були змушені його орендувати. Водночас, як правило, вони не могли отримати реєстрацію за місцем проживання, оскільки власники житла не погоджувалися реєструвати іноземців у своїх помешканнях. Відсутність реєстрації значно ускладнювала доступ іноземців до послуг освіти, охорони здоров'я, адміністративних послуг. Опитування також показало, що іноземці часто платять за житло вищу ціну, ніж місцеві жителі, половина опитаних зазначили, що власники житла надають перевагу українцям при наданні послуг оренди.

Іммігранти здебільшого активно спілкуються з місцевим населенням і оцінюють його ставлення як дружнє. Водночас, понад чверть респондентів, переважно ті, хто належить до «видимих меншин», повідомили, що відчують неприязнь з боку правоохоронців, держслужбовців, а також і пересічних громадян через своє етнічне походження чи релігійну належність.

Результати опитування свідчать про низький рівень довіри мігрантів до правоохоронних органів, внаслідок чого вони не завжди повідомляють правоохоронців про випадки нетерпимості. Це не сприяє забезпеченню їхньої фізичної та психологічної безпеки, а отже – й інтеграції [12].

Усе це означає, що, з одного боку, іммігранти в Україні, зокрема біженці, часто не можуть стати повноцінними членами суспільства, в якому проживають, зробити належний внесок у його розвиток і забезпечити стабільне становище й соціальне просування для себе та своїх дітей. З другого боку – загроза маргіналізації частини іммігрантів та їхніх нащадків може мати небезпечні наслідки для суспільства.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, активізація міграційного процесу в Україні є закономірним явищем, що супроводжує інтеграцію економічного простору нашої держави до європейського та світового господарства. Адекватною реакцією в даному випадку є створенням умов оптимального розвитку міграційного руху, що в значній мірі відповідають основним цілям розвитку нашої держави. Тобто організація економічного та правового простору, що в значній мірі дозволять реалізувати ресурсний потенціал міграції. Використання принципів логістики дозволить оперувати ефективно та оперативно управляти ресурсами національної економіки. Перспективним є дослідження нового виду капіталу, що створений міграційними процесами – капіталу розмаїтості (*diversity capital*), як особливого виду соціального капіталу, який є в здатності суспільства до відкритості, інкорпорації нових груп, ідей і цінностей, що є запорукою сталого розвитку в умовах глобалізації, надзвичайно цінним інноваційним ресурсом.

Список використаних джерел:

1. Vasileva, K. 6,5 % of the EU population are foreigners and 9,4 % are born abroad. – *Statistics in Focus / Eurostat*. – 34/2011. – Р. 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-034/EN/KS-SF-11-034-EN.PDF
2. Herm, A. Recent migration trends: citizens of EU-27 Member States become ever more mobile while EU remains attractive to non-EU citizens. *Eurostat. Statistics in focus*. – 98/2008. – Р. 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-08-098/EN/KS-SF-08-098-EN.PDF
3. *Migration and remittances Factbook 2011 / World Bank*. – Washington, 2010. – Р. 249.
4. Сергеев В. І. Корпоративна логістика. 300 відповідей на питання професіоналів / В. І. Сергеев. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 976 с.
5. Шуба М. В. Транскордонне співробітництво: «Think globe, act local» / М. В. Шуба // *БізнесІнформ*. – 2014. – № 9. – С. 21–25.
6. Саркисов С. В. Формирование международных логистических систем предприятиями России в условиях глобализации мировой экономики / С. В. Саркисов. – М. : Анкил, 2007. – 264 с.
7. *Managing Labour Mobility in the Evolving Global Economy: World Migration*, 2008. – Geneva : IOM, 2008. – Р. 54.
8. Иммигрантские волны накрывают Германию // *Заграница*. – 2003. – № 6. Февраль. – С. 3.
9. *Local and Regional Authorities and the Immigration Challenge*. – Brussels: Committee of the Regions, 2005. – 361 p.
10. Тюріна Н. М. Логістика [Текст]: навч. посіб. / Н. М.Тюріна, І. В. Гой, І. В. Бабій. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 392 с.
11. Дослідження з питань інтеграції, злочинів на ґрунті ненависті та дискримінації різних категорій мігрантів. – К.: МОМ, 2014. <http://www.iom.org.ua/sites/default/files/study.pdf>
12. Рубл, Б. Капітал розмаїтості: транснаціональні мігранти в Монреалі, Вашингтоні та Києві / Б. Рубл. – К. : Критика, 2007.

References:

1. Vasileva, K. (2011) 6,5 % of the EU population are foreigners and 9,4 % are born abroad. *Statistics in Focus: Eurostat*. Retrieved from: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-034/EN/KS-SF-11-034-EN.PDF
2. Herm, A. (2008) *Recent migration trends: citizens of EU-27 Member States become ever more mobile while EU remains attractive to non-EU citizens*. *Statistics in Focus: Eurostat*. Retrieved from: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-08-098/EN/KS-SF-08-098-EN.PDF
3. *Migration and remittances Factbook 2011* (2011). Washington: World Bank (in Eng.).
4. Sergeev, V. I. (2005) *Corporate logistics. 300 answers to questions of professionals*. Moscow: INFRA-M (in Ukr.).
5. Shuba, M. V. (2014) Cross-border cooperation: «Think globe, act local». *Businessinform*, 9, 21-25 (in Ukr.).
6. Sarkisov, S. V. (2007) *Formation of international logistics systems in enterprises of Russia in conditions of globalization of the world economy*. Moscow: Ankil. (in Russ).
7. *Managing Labour Mobility in the Evolving Global Economy: World Migration* (2008). Geneva: IOM (in Eng).
8. The immigrant wave is available Germany (2013). *Zagranitsa*, 6, 3 (in Russ).
9. *Local and Regional Authorities and the Immigration Challenge* (2005). Brussels: Committee of the Regions, 361 (in Eng.).

10. Tyurina, N. M., Goy, I.V., Babiy, I. V., *Logistics: textbook. manual.* (2015) Kyiv: Center of educational literature (in Ukr).
11. *The study on integration, hate crimes hatred and discrimination of different categories of migrants* (2014). Kyiv: IOM. Retrieved from: <http://www.iom.org.ua/sites/default/files/study.pdf> (in Ukr).
12. Ruble, B. (2007) *Rosmet Capital: transnational migrants in Montreal, Washington and Kyiv.* Kyiv: Critique (in Ukr).

KYRYLIUK Yevhen Mykolayovych,

Dr. Sc. (Economics), Professor, Department of Economic Theory,
Innovation and International Economics,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine
en_kirilyk@ukr.net

HUNCHENKO Mariya Volodymyrivna,

PhD, Assistant professor, Management and Logistic Department,
Poltava National Technical Yurii Kondratyuk University, Poltava, Ukraine
Gunchenko_m@ukr.net

**LOGISTIC LINEAMENT OF MIGRATION PROCESSES
IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION**

Abstract.

Introduction. Significant geopolitical transformation affect all aspects of society, including on migration processes. The processes of economic globalisation and the growing openness of economies to facilitate the exchange of human resources, which enhances their competitiveness in international labour markets. Therefore, migration issues become for Ukraine a priority.

Purpose. The purpose of this article is in identifying the characteristics of the flow of migration processes in the context of globalization and justification of ways of their optimization using with tools of logistic.

Methods. Method of analyses is used.

Results. The main features and manifestations of migration processes in the context of globalization from the point of logistics are presented in the article. The peculiarities of the migration policy organization of the globalized countries, which provoke the deregulation of migration processes and the emergence of illegal migration are revealed. The primarily bifurcation nature of the filtering of migrant workers is marked. The directions of migration movements with the use of logistic advantages of Ukraine are identified. Listed on the priority the organization end-to-end flow in migratory movement. The necessity of creating conditions for the realization of the labor potential of coming to work of foreigners and the creation of conditions for the return of labor migrants with the aim of obtaining certain benefits received from the sale abroad of experience in domestic conditions. The parameters change cooperation in international activities on the principle of «the enterprise without citizenship» with the goal of increasing the benefits of infrastructure euro logistic projects are proposed.

Originality. Characteristic features of development migration processes can be optimized with the use of logistics principles and ensure the implementation of state logistics capacity are revealed. The specified priority approach of «the enterprises without citizenship» in the development of international relations and the basic process that change the model of socio-economic and require control are revealed.

Conclusion. The intensification of the migration process in Ukraine is a natural phenomenon that accompanies the integration of the economic space of our country to the European and world economy. The appropriate response in this case is in creating the conditions for the optimal development of the migratory movement, which greatly meet the basic development goals of our state. That is, the organization of economic and legal space, which in large measure will allow to realize the resource potential of migration. The use of principles of logistics will operate effectively to manage the resources of the national economy. Promising is the study of a new kind of capital, which created migration processes –diversity capital, as a special kind of social capital, which is the ability of the society to open to the incorporation of new groups, ideas and values, which is key to sustainable development in the context of globalization, it is extremely valuable innovation resource.

Keywords: migration; logistics; globalization; glocalization; bifurcation; public policy; illegal migration; integration; employment potential; competitiveness; through-flow.

Одержано редакцією: 20.11.2017
Прийнято до публікації: 06.12.2017